

Slovník rusko-slovenských medzijazykových homoným
GRIGORJANOVÁ, T. – GAJARSKÝ, L.: Slovník rusko-slovenských medzijazykových homoným

Brno: Tribun EU 2019. 127 s. ISBN 978-80-263-1544-5

Linda Krajčovičová

Filozofická fakulta, Univerzita sv. Cyrila a Metoda v Trnave

lindakrajco@gmail.com

Publikácia *Slovník rusko-slovenských medzijazykových homoným* sa venuje mimoriadne rozšírenému a dôležitému jazykovému fenoménu – medzijazykovej homonymii. Medzijazykové homonymá sa výstižne nazývajú aj termínom *faux amis* (falošní priatelia prekladateľa, ложные друзья переводчика). Je známe, že pôsobenie jedného jazyka na druhý môže mať pozitívny, ale aj negatívny vplyv. V prípade medzijazykovej homonymie môžeme hovoriť o negatívnom vplyve, čiže o interferencii. Interferencia môže byť vnútrojazyková a medzijazyková, ktorá môže nastať medzi nepríbuznými, ale najmä medzi príbuznými jazykmi, ku ktorým patrí slovenčina a ruština. Daná publikácia sa venuje práve týmto dvom spomínaným jazykom.

Publikácia *Slovník rusko-slovenských medzijazykových homoným* je súčasťou grantového výstupu projektu KEGA 013UCM-4/2019 *Vymedzovanie špecifik modelu „ruského sveta“ v ruskom jazyku, literatúre a kultúre* a je zavŕšením niekoľkoročnej práce Tatjany Grigorjanovej, ktorá pôsobí na Katedre románskych a slovanských jazykov na Ekonomickej univerzite v Bratislave, a Lukáša Gajarského, ktorý pracuje na Katedre rusistiky na Univerzite sv. Cyrila a Metoda v Trnave. Na tvorbe slovníka sa okrem autorov podieľali aj Katarína Čapičková, Veronika Drgoňová, Daniela Glasová, Michaela Mitasová, Ivana Šprincová, Nikola Turanová, Lucia Venhartová a Ivana Wojnarová. Veľkým prínosom pre vznik slovníka bola aj práca študenta rusistiky Igora Cintulu, ktorý dodal časť hesiel a ilustračného materiálu. Autori uvádzajú, že vznik slovníka bol podnietený záujmom študentov rusistiky o homonymiu na lexikografickom seminári, čo svedčí o potrebe študentov prehľbiť si vedomosti v danej oblasti. Slovník je preto určený primárne pre študentov rusistiky.

Slovník pozostáva zo šiestich častí: 1. Úvod, 2. Výber heslových slov a štruktúra hesla, 3. Použité skratky, 4. Zoznam použitej literatúry, 5. Zoznam hesiel, 6. Slovníková časť.

V časti *Výber heslových slov a štruktúra* autori zrozumiteľne vysvetľujú, ako pracovať so slovníkom. Kompletný zoznam homonymných dvojíc v ruskom a slovenskom jazyku je uvedený v časti *Zoznam hesiel*. Publikácia obsahuje 610 rusko-slovenských homonymných dvojíc. Autori sa sústredili na homonymné dvojice, ktoré patria k rovnakému slovnému druhu. Súčasťou slovníkovej časti publikácie sú aj homonymá, ktoré sa svojou formou odlišujú viac ako iné homonymné dvojice (napr. опухоль–opuchlina) a ktoré môžu vyvolať nesprávne asociácie. Používatelia nájdu heslové slová zoradené podľa ruskej abecedy.

V slovníkovej časti sa heslá uvádzajú veľkými polotučnými písmenami v ruštine, za ktorými nasleduje ich slovenský preklad. Pod ruským heslom je uvedené homonymum v slovenčine, ktoré je preložené do ruštiny. Homonymá sú doplnené kolokáciami v slovenskom a ruskom jazyku. Na lepšie pochopenie a osvojenie si homoným sú pri každej dvojici uvedené príkladové vety v ruskom jazyku, ktoré autori vyexcerpovali predovšetkým z internetu a z korpusu ruského jazyka. V prípade polysémických slov (napr. бабка–babka) sú

uvedené iba ich odlišné významy. Používateľ slovníka určite ocení skutočnosť, že autori uvádzajú aj stylistické kvalifikátory, ktorých význam vysvetľujú v časti *Zoznam skratiek*.

Slovník rusko-slovenských medzijazykových homonym je unikátnym slovníkom svojho druhu nielen na Slovensku, ale aj v Rusku, a to svojím spracovaním, relevantným výberom hesiel a prehľadnosťou. Rôznorodosť zvolených hesiel umožňuje čitateľovi oboznámiť sa s homonymami z rôznych oblastí profesionálneho a každodenného života. Oceňujeme aj rozsah publikácie, pretože autori zvolili heslá, ktoré tvoria širšiu slovnú zásobu v oboch jazykoch, čo pomáha používateľovi efektívne pracovať so slovníkom. Výbornou pomôckou pre používateľov slovníka sú aj zaujímavé príkladové vety, ktoré napomáhajú lepšiemu zapamätaniu homonymných dvojíc.

Homonymá sú zradné slová, ktoré budia klamný dojem bezproblémového prekladu, a preto slovník hodnotíme ako mimoriadne prínosný pre tlmočníkov a prekladateľov či študentov rusistiky. Pri nesprávne preložených či pretlmočených homonymách sa výrazne posúva význam komunikovaného obsahu. Každý profesionálny používateľ jazyka by mal preto dobre poznať najpoužívanejšie homonymné dvojice, pretože ich znalosť pomáha vyvarovať sa nepresnostiam pri práci.

Keďže slovník je určený primárne pre študentov rusistiky, možno ho použiť ako výborný lingvodidaktický materiál na hodinách ruského jazyka. Študenti si vďaka pútavým heslám s príkladmi zasadenými do kontextu rýchlo osvoja rusko-slovenské homonymá.

V súčasnosti na Slovensku zaznamenávame stále väčší počet ruskohovoriacich ľudí, ktorí žijú, pracujú a študujú na Slovensku, a preto slovník určite poslúži aj im pri osvojovaní slovenského jazyka. Znalosť homonym pomáha vyvarovať sa nepríjemným faux pas, ktoré môžu používateľa priviesť do rozpakov, vyvolať úsmevné reakcie či znemožniť efektívnu komunikáciu.

Slovník je dôkazom hlbokých vedomostí a vysokej odbornosti autorov v oblasti medzijazykovej homonymie, na základe ktorých sa im podarilo skoncipovať jedinečný lingvodidaktický slovník. Recenzovaný slovník hodnotíme ako vysoko prínosný lexikologický, odborný a didaktický materiál, ako z obsahovej, tak aj z formálnej stránky a odporúčame ho všetkým záujemcom o zlepšenie vlastnej úrovne slovenského a ruského jazyka.